

Bestuurlijke bruikbaarheid van een roetindicator

Ingrid Walda, GGD Rotterdam-Rijnmond (Milieu en Hygiëne)
Mariska van der Sluis, Erasmus Universiteit Rotterdam
(Bestuurskunde)

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Vragen & meer informatie

- **Ingrid Walda, GGD Rotterdam-Rijnmond**
ic.walda@rotterdam.nl
- **Mariska van der Sluis, EUR/Bestuurskunde**
vandersluis@fsw.eur.nl

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Inhoud presentatie 18 juni 2012

1. Wat houdt het project in?

(Ingrid Walda, GGD Rotterdam-Rijnmond)

2. Hoe is het project tot stand gekomen?

(Ingrid Walda, GGD Rotterdam-Rijnmond)

3. Wat zijn de eerste bevindingen?

(Mariska van der Sluis, Erasmus Universiteit Rotterdam)

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Bestuurlijke bruikbaarheid roetindicator

Projectpartners:

- DCMR Milieudienst Rijnmond
- Erasmus Universiteit Rotterdam
(Capaciteitsgroep Bestuurskunde)
- GGD Amsterdam
- Programmabureau luchtkwaliteit Amsterdam
- GGD Rotterdam-Rijnmond

Gefinancierd door:

- Ministerie van Infrastructuur en Milieu
- Provincie Zuid-Holland
- Academische Werkplaats Medische Milieukunde

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Onderzoeksvragen

Hoofdvraag: Onder welke voorwaarden is de roetindicator volgens bestuurders en beleidsmakers, die zich in hun werkpraktijk met luchtkwaliteit bezig houden, een bruikbaar instrument?

Subvragen:

- Levert de indicator bruikbare aanvullende informatie voor beleidsmakers en bestuurders?
- Welke bestuurlijke afwegingen zijn bepalend voor de bruikbaarheid?
- Leidt gezondheidsinformatie uit de roetindicator tot een andere beoordeling van de ernst van luchtverontreiniging?
- Helpt de indicator bij kiezen van maatregelen en verantwoorden hiervan?
- Zijn er verschillen in houding en mening over de roetindicator tussen beleidsmakers en bestuurders van verschillende disciplines?

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Onderzoeksmethode

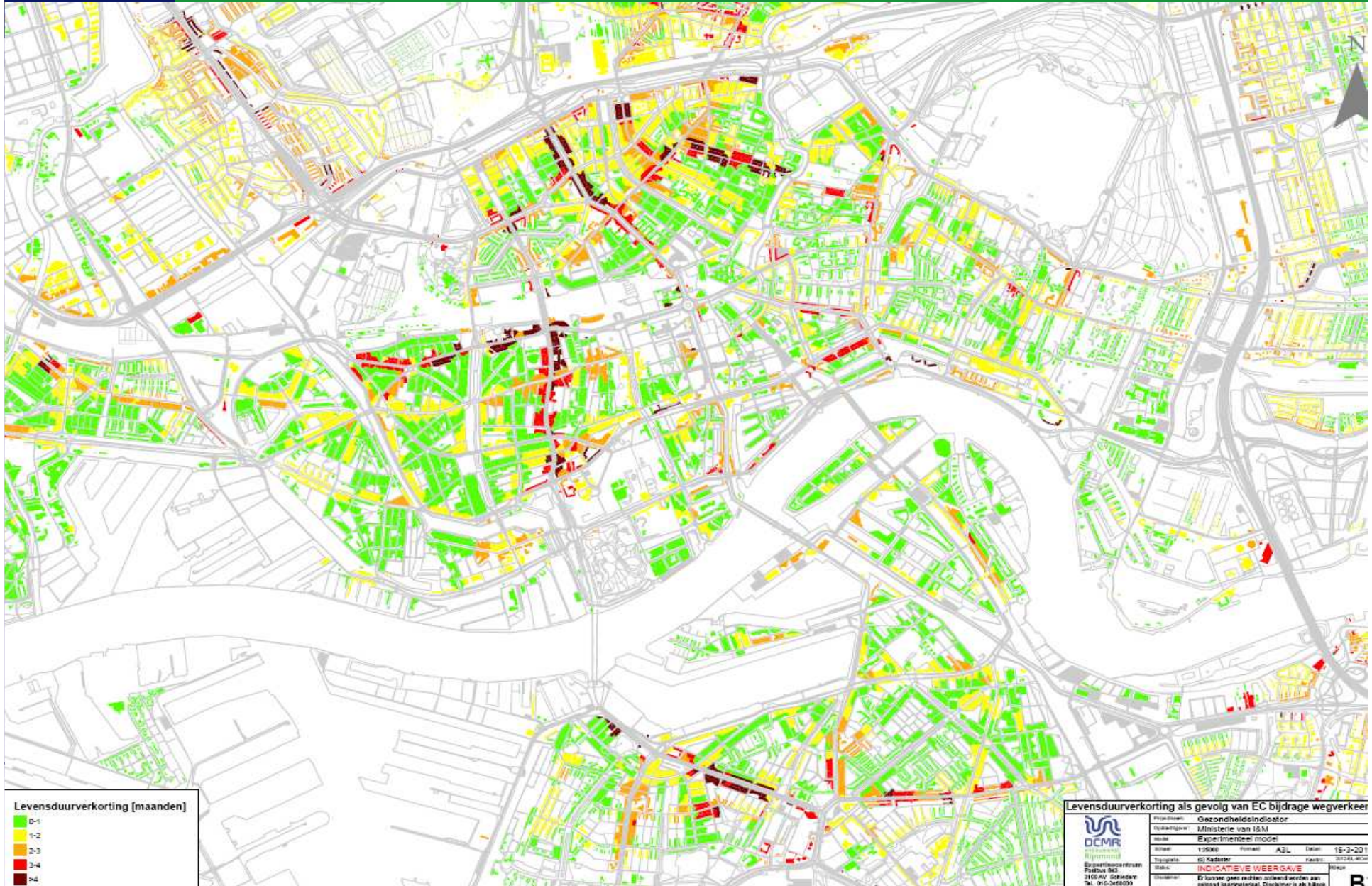
- **Doelgroep: Bestuurders en beleidsmakers in provincies Zuid-Holland en Noord-Holland**
- **Gemeenten: Amsterdam, Haarlem, Alkmaar, Rotterdam, Den Haag, Dordrecht**
- **Provincies: Noord- en Zuid-Holland**
- **Semi-gestructureerde interviews aan de hand van vragenlijst**
- **Voorleggen kaartmateriaal roetconcentraties door verkeer en doorrekening naar levensduurverwachting**

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Voorbeeld verdeling roet/levensverwachting

Wat ging eraan vooraf?

- Sinds 2011 is er meer inzicht in schadelijke effecten van roet en zijn er mogelijkheden roet te modelleren → roet als mogelijke (aanvullende) indicator voor gezondheidseffecten luchtverontreiniging verkeer
- Landelijke roetconferentie op 5 oktober 2011
- Landelijke werkgroep roet (I&M, DCMR Milieudienst Rijnmond, TNO, RIVM, IRAS, GGD Amsterdam en Rotterdam-Rijnmond): nieuwe informatie op een eenduidige manier te presenteren, met name de mogelijke gezondheidsimpact.

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Van aanleiding tot projectdoel

Praktijkervaring GGD-en en milieudiensten

Discrepantie tussen vraag bestuurders en antwoord

GGD/milieudienst: wens bestuur = informatie 'die staat als een huis', antwoord wetenschap genuanceerd.

Bewoordingen verschillen, zeker bij politiek gevoelige onderwerpen

Projectdoel

Brug slaan tussen deze twee werelden: wetenschap en beleid

'Hoe kunnen wetenschappers meer tegemoet komen aan de wensen van beleidsmakers en bestuurders?'

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Tot stand komen van het project - 1

- In 2011 kondigt AW-MMK subsidieronde aan voor kleine projecten (totale begroting max. € 25.000 euro)
- Regio-coördinator GGD Rotterdam-Rijnmond vraagt via Regionaal Beleidsoverleg Zuid-Holland welke onderwerpen leven bij de GGD-en in Zuid-Holland: 6 onderwerpen. Daarna scoringsronde: roet bovenaan.
- GGD Rotterdam-Rijnmond zoekt contact met de DCMR Milieudienst Rijnmond over mogelijke bestuurlijke insteek van dit onderwerp
- Erasmus Universiteit Rotterdam (Capaciteitsgroep Bestuurskunde) betrokken als onafhankelijke partij
- Provincie Zuid-Holland gevraagd mee te financieren

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Tot stand komen van het project- 2

- **November 2011: projectvoorstel ingediend bij AW-MMK**
- **Honorering aanvraag door Bestuur AW-MMK met aantal voorwaarden over o.a. co-financiering, partijen in begeleidingscommissie en uitbreiding onderzoeksgebied**
- **Meer partners gezocht: Ministerie Infrastructuur en Milieu, GGD Amsterdam en Programmabureau Luchtkwaliteit Amsterdam**
- **Project omvat niet alleen Zuid-Holland, maar ook Noord-Holland**
- **Begroting huidige project ± € 80.000,-**
- **Financiering vanuit I&M en provincie Zuid-Holland**
- **Begeleidingscie: I&M, prov ZH, RIVM, IRAS, TNO, PBL, GGD Den Haag, GGD HM, oud regionaal bestuurder.**

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Rol gemeente binnen het project

- Indirecte rol bij tot stand komen
- Tijdens het project zijn een aantal gemeenten de onderzoekspopulatie

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen (Mariska)

Inmiddels zijn 14 interviews afgenomen, nog 5 in de planning:

- **7 bestuurders met luchtkwaliteit in hun portefeuille (provincie ZH, Rotterdam, Alkmaar, Dordrecht, Amsterdam)**
- **7 beleidsmedewerkers die zich met luchtkwaliteit bezighouden (provincies NH & ZH, Rdam, Haarlem, Alkmaar, Dordrecht, Adam, Den Haag)**

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: proces (1)

- **Beleidsmedewerkers werken graag mee**
- **Waar het lastig is om bestuurders in het onderzoek te betrekken, lijkt men te vrezen voor de implicaties van de resultaten of heeft luchtkwaliteit voor de bestuurder op dit moment te weinig prioriteit.**
- **Strategische overwegingen spelen voor bestuurders een rol in de afweging om wel of niet aan het onderzoek mee te werken. (bv. als een kans om hun visie over roet naar het rijk over te brengen)**

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: proces (2)

‘De wethouder verkeer wil hier niets van weten denk ik, want die is oh zo bang dat .. hier iets zo zichtbaar wordt, dat mensen om maatregelen gaan roepen en dat dat dan verkeersmaatregelen moeten zijn, dat hij dan weer de klos is en dat hij z’n verkeerssysteem weer overhoop zou moeten halen. Die wil dat ten koste van alles vermijden.’

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: gezondheid (1)

- Op de koppeling met gezondheidseffecten wordt wisselend gereageerd, over het algemeen is men voorzichtig: Men is bang dat een gezondheidsmaat door burgers als absoluut gegeven zal worden beschouwd.

Sebastiaan van der Veer, gemeente Rotterdam:

‘De levensverwachting van iemand is van veel factoren afhankelijk: van gezonde voeding en of iemand rookt bijvoorbeeld. En je weet ook niet hoe lang iemand op een plek woont. Het punt is dat het gemakkelijk als een absoluut getal wordt beschouwd.’

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: gezondheid (2)

- De geïnterviewden kunnen roet nog niet zo goed plaatsen. Een vergelijking met verkorting van de levensverwachting door – met name- roken is nuttig.

Han Robanus Maandag, gemeente Den Haag:

‘Ik denk dat dat, vooral de vergelijking met roken of meerroken heel veel mensen zal aanspreken. Ik denk dat juist omdat mensen ook roken, zij zelf toch wel een beeld hebben van hoe slecht dat wel niet is. Ik denk dat dat beeld voor overgewicht heel wat minder duidelijk is bij mensen. Bij mij in ieder geval ook.’

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: gezondheid (3)

- **Het meenemen van gezondheid wordt als relevant beschouwd, maar zal altijd worden gewogen met andere belangen:**

Martijn van den Bosch, gemeente Dordrecht:

‘Als je zou zeggen (...) puur vanuit gezondheid gaan we daar niks meer bouwen, ja dat werkt ook niet, hè. Dus in die zin.. je zoekt toch een beetje een middenweg tussen.. tussen gezondheid en gezond verstand’

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: bruikbaarheid (1)

Afwegingen die een rol spelen in de bruikbaarheid en toepasbaarheid van de indicator:

- Zoveel mogelijk zekerheid metingen-> ijken met metingen wordt belangrijk geacht (meetnet roet herstellen/uitbreiden)
- Tool voor actief lokaal beleid mogelijk beperkt -> extreme maatregelen hebben beperkt effect, nationaal en Europees (bron)beleid is ook nodig
- Angst voor ongelijkheid en diversiteit in regelgeving als er geen landelijk of Europees beleid komt

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Eerste bevindingen: bruikbaarheid (2)

Martijn van den Bosch (gemeente Dordrecht):

‘Als we met z’n allen vinden dat het belangrijk is, roet, dan moeten we (...) daar ook met z’n allen beleidsmatig iets van gaan vinden. Dus als de provincie zegt (...) we gaan echt met roet werken en het rijk zegt: we gaan met roet werken, ja, dan kun je daar samen iets mee. Ik denk dat het te ver gaat om te vragen aan één gemeente of in het algemeen te vragen: doe je er wat mee? En de één doet het wel en de ander niet, dan krijg je wat ongelijkheid in de manier hoe je tegen luchtkwaliteit aankijkt.’

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Voorlopige conclusies (1)

- Indicator wordt als inzichtelijk beschouwd
- Indicator brengt overwegend bestaande ‘knelpunten’ in beeld, maar laat ook nieuwe knelpunten zien
- Indicator wordt als bruikbaar beschouwd, al vindt men het belangrijk dat de berekeningen in de toekomst de werkelijke situatie dichter benaderen → Bestuurders/beleidsmakers willen discussie voorkomen.

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Voorlopige conclusies (2)

- **Bestuurders hebben behoefte aan een norm, ook voor roet, ondanks dat normen vanuit het oogpunt van gezondheid beperkt effectief zijn: nodig in discussie wat is aanvaardbaar en kunnen verklaren waar je wel/geen maatregelen neemt.**

GGD

Rotterdam-Rijnmond

Voorlopige conclusies (3)

- **Op het doorrekenen naar gezondheidseffecten wordt wisselend gereageerd. Sommige bestuurders/beleidsmakers zijn bang dat gegevens als te absoluut worden beschouwd en vinden de indicator bruikbaar mits een andere maat wordt gehanteerd (alleen EC-gegevens of schaal goed/slecht)**
- **Om ernst luchtverontreiniging op waarde te schatten is er behoefte aan vergelijkingen (m.n. roken)**

GGD

Rotterdam-Rijnmond